

Wyrok z dnia 1 lipca 1998 r.

I PKN 63/98

Strony mogą w umowie o pracę na czas określony z członkiem zarządu spółki kapitałowej uzależnić jej wcześniejsze rozwiązanie, za wypowiedzeniem, jak i bez wypowiedzenia, od równoczesnego odwołania z funkcji członka zarządu.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 1 lipca 1998 r. sprawy z powództwa Stanisława M. przeciwko Ogólnopolskiej Sieci Serwisowej "Z.P." S.A. w W. o odszkodowanie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 20 października 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 1997 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy dla Warszawy Pragi w Warszawie zasądził od pozwanej Ogólnopolskiej Sieci Serwisowej "Z.P." SA w W. na rzecz powoda Stanisława M. odszkodowanie w kwocie 13 029,86 zł. Sąd Rejonowy ustalił, że umową zawiązującą pozwaną Spółkę z dnia 8 września 1995 r. powód został powołany na członka zarządu-prezesa Spółki. Następnie w dniu 29 listopada 1995 r. przewodnicząca rady nadzorczej strony pozwanej zawarła z powodem umowę o pracę na czas określony dwóch lat. W § 6 umowy stwierdzono, że odwołanie powoda z funkcji prezesa zarządu przed upływem kadencji jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Natomiast odwołanie z tej funkcji jest równoznaczne z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia, jeżeli nastąpiło z

przyczyn wskazanych w art. 52 lub 53 KP. Zgodnie z art. 10 statutu strony pozwanej wybór i odwołanie prezesa zarządu należały do walnego zgromadzenia akcjonariuszy. W dniu 29 kwietnia 1996 r. rada nadzorcza strony pozwanej zawiesiła powoda w czynnościach prezesa zarządu. Pismem z dnia 26 czerwca 1996 r. przewodnicząca rady nadzorczej strony pozwanej rozwiązała z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Uchwałą walnego zgromadzenia akcjonariuszy z dnia 26 lipca 1996 r. powoda odwołano z funkcji prezesa zarządu. Sąd Rejonowy uznał, że umowę o pracę na czas określony można było rozwiązać z powodem dopiero po odwołaniu go z funkcji prezesa zarządu. Skoro więc umowę rozwiązano wcześniej, a nadto uczyniła to przewodnicząca rady nadzorczej, nie posiadająca w tym zakresie uprawnienia, to naruszono przepisy o rozwiązywaniu umów o pracę i na podstawie art. 56 § 1, 59 i 58 KP zasądził odszkodowanie.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił apelację strony pozwanej od tego wyroku dzieląc w całości ustalenia i oceny prawne Sądu pierwszej instancji.

Od tego wyroku kasację wniosła strona pozwana. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego. Dotyczyć to ma naruszenia art. 368 Kodeksu handlowego przez przyjęcie, że członek zarządu nie może być w każdej chwili odwołany; art. 374 KH przez przyjęcie, że przepis ten nie dawał radzie nadzorczej prawa do reprezentowania Spółki przy rozwiązaniu umowy o pracę z powodem; art. 383 i 387 KH przez przyjęcie, że przewodnicząca rady nadzorczej nie była uprawniona do "podpisania rozwiązania z powodem umowy o pracę" oraz art. 374 KH, art. 10 statutu i § 6 umowy o pracę, przez przyjęcie, że z powodem nie można było rozwiązać umowy o pracę przed odwołaniem z funkcji prezesa. Strona pozwana zarzuciła też "nie ustosunkowanie się do zarzutu apelacji w zakresie nie wyjaśnienia okoliczności merytorycznych, odmowy przeprowadzenia dowodów z zeznań strony pozwanej oraz świadków przez nią wskazanych i przyjęcie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wyjaśnia wszystkie istotne okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy". W tym zakresie w kasacji nie wskazano żadnych przepisów, które miały zostać naruszone. W uzasadnieniu kasacji strona pozwana wywiodła między innymi, że żaden z przepisów Kodeksu handlowego nie wskazuje na nierozdzielność pełnienia funkcji

w zarządzie ze świadczeniem pracy. Wybór (a nie powołanie) dotyczy funkcji prezesa, a nie stanowiska. Zdaniem strony pozwanej błędny jest pogląd, że umowę o pracę z powodem można było rozwiązać dopiero po odwołaniu z funkcji. Umowa o pracę nie była zawarta na czas określony na stanowisku prezesa, lecz na czas trwania kadencji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie zarzutu naruszenia prawa procesowego w kasacji nie wskazano żadnego przepisu prawa, który miał być naruszony. W tej części kasacja jest więc w sposób oczywisty bezzasadna, gdyż nie spełnia podstawowych wymagań dla tego szczególnego środka zaskarżenia (art. 393³ w związku z art. 393¹ KPC). To samo dotyczy zarzutu naruszenia § 6 umowy o pracę, który to zarzut w ogóle nie dotyczy naruszenia prawa.

W pozostałym zakresie kasacja nie powołuje się na usprawiedliwione podstawy. Pełnienie funkcji prezesa zarządu spółki prawa handlowego (piastuna organu osoby prawnej) oraz stosunek pracy są niezależnymi stosunkami prawnymi. Mogą one być jednak z woli stron wzajemnie powiązane. Kodeks handlowy w ogóle nie reguluje stosunku pracy, na podstawie którego może być wykonywane zatrudnienie członków zarządu spółek prawa handlowego. Jedynie dwa jednobrzmiące przepisy art. 197 § 1 i art. 368 KH stanowią, że członkowie zarządu mogą być w każdej chwili odwołani, co jednak nie uwłącza ich roszczeniom z umowy o pracę. W istocie więc przepisy te odsyłają do odpowiednich unormowań prawa pracy. Zgodnie z art. 30 § 1 pkt 4 Kodeksu pracy umowa o pracę rozwiązuje się z upływem czasu, na który była zawarta. Sądy prawidłowo oceniły, że strony zawarły terminową umowę o pracę i to obojętne, czy termin ten określiły czasem trwania kadencji, czy określoną liczbą lat. Zasadą jest, że taka umowa o pracę powinna rozwiązać się dopiero z upływem czasu jej trwania. Przepis art. 33 KP przewiduje, że przy zawieraniu umowy o pracę na czas określony, dłuższy niż 6 miesięcy, strony mogą przewidzieć dopuszczalność wcześniejszego rozwiązania tej umowy za dwutygodniowym wypowiedzeniem. Taką też w istocie klauzulę strony wprowadziły do umowy o pracę, przewidując jej rozwiązanie za wypowiedzeniem w przypadku odwołania powoda z funkcji prezesa.

Przepisy prawa pracy nie zawierają natomiast żadnego szczególnego uregulowania dla rozwiązania terminowej umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 czy 53 KP. Jednakże strony mogą w tym zakresie przewidzieć określone warunki i jeżeli są one korzystniejsze dla pracownika, to są ważne (art. 18 § 2 KP). Słusznie Sądy obu instancji oceniły, że strony w treści umowy wprowadziły postanowienia uzależniające rozwiązanie umowy o pracę z powodem, zarówno za wypowiedzeniem, jak i bez wypowiedzenia, od uprzedniego odwołania go z funkcji prezesa zarządu (ściślej mówiąc uznały, że odwołanie z funkcji prezesa jest równoznaczne z rozwiązaniem umowy o pracę). Prawidłowo więc Sądy obu instancji uznały, że rozwiązanie umowy o pracę przed odwołaniem powoda z funkcji prezesa zarządu naruszało postanowienia umowy o pracę, a tym samym naruszało przepisy prawa o rozwiązywaniu umów terminowych, co czyniło na podstawie art. 59 KP zasadnym roszczeniu o odszkodowanie. Kwestia, czy rozwiązanie umowy o pracę z powodem nastąpiło przez osobę upoważnioną, jest w tej sytuacji obojętna. Wskazane w kasacji, jako naruszone przepisy Kodeksu handlowego nie miały w sprawie zastosowania, a tym samym kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC.

=====